

Idegen

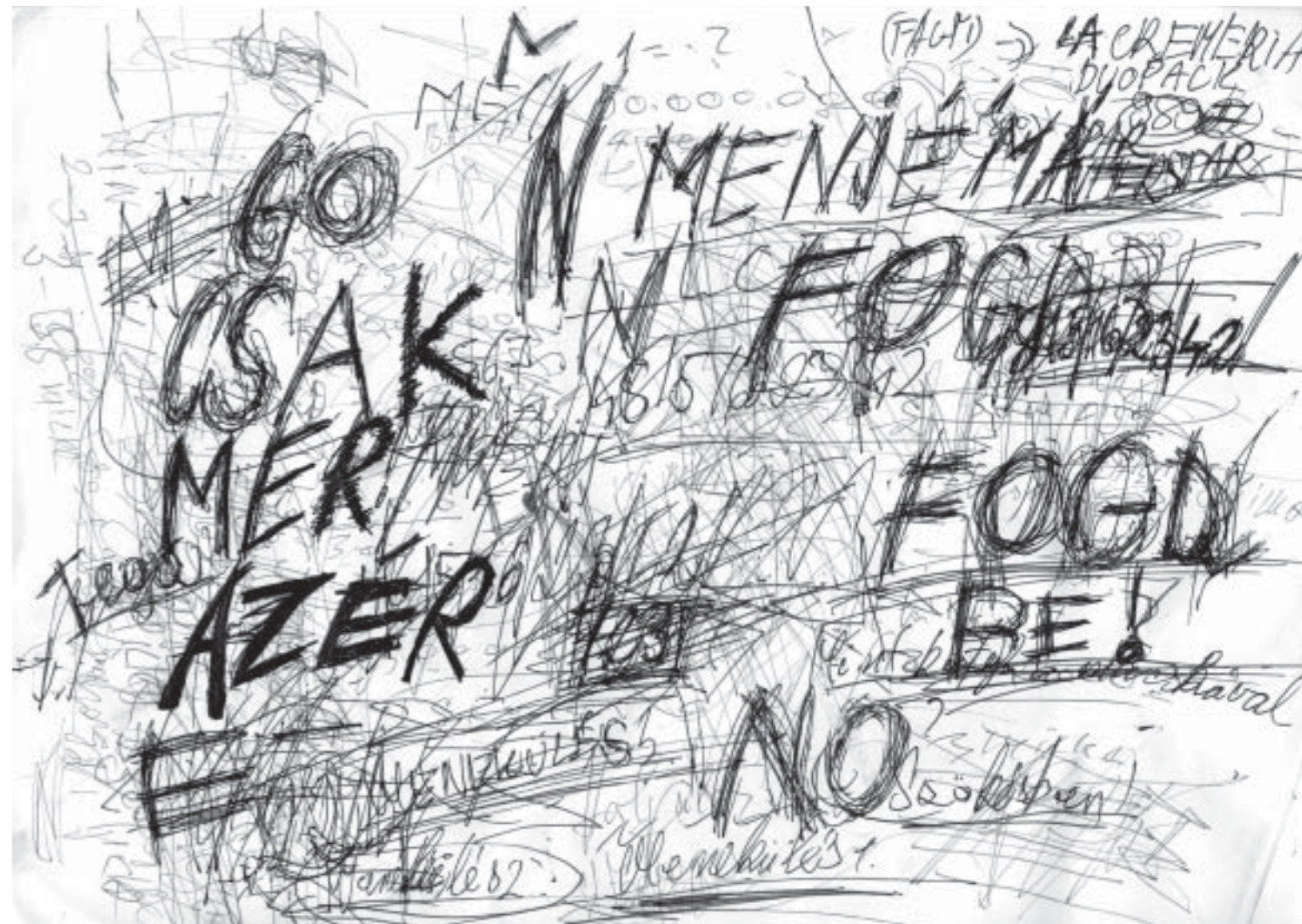
nyelven

– Sugár János

rajzok

A falakon bekeretezett, színes rajzokat látunk, ami egy kiállításon több, mint megszokott, de tévedünk, ha képekhez, rajzokhoz szokott rutinnal nézzük őket. Ezek rajzok ugyan, de ha valódi műfajukat kéne meghatározni, akkor inkább ábráknak nevezhetnénk, olyasminek, ami valami elvont témát jelenít meg egy elvont vizuális nyelven. Az autista rajzolóknak számára a rajz nem önkifejező tevékenység, hanem egy rendezési feladat végrehajtása, amelyben rendet kívánnak tenni egy alapvetően érthetetlen közegben. A rajzok ezért maximálisan következetesek, még a legjátékosabbnak tűnő darab esetében is szigorú logikával felépülő szerkezet van a háttérben, melyet mi természetesen csak esztétikai műveltségünkkel megfelelően tudunk értelmezni. Ebből a szempontból az abszolút következetesség ábráit láthatjuk, és a tanulság, hogy ami pontos, az szép is.

A társadalmi munkamegosztásban a művészek a hivatásos másként gondolkodók, akiknek kvázi az a feladatuk, hogy a többségtől eltérően gondolkodjanak – valójában ezzel a többség hosszú

távú érdekeit szolgálják. Azzal, hogy egy műtárgyat nem értünk, és ezért a megértésére szellemi munkát kell szánnunk, ezzel jövőbeli problémák megoldására készítjük föl magunkat. A műtárgyakban a mást keressük, azt, ami nincs meg a hétköznapi világban, ez lehet a szépség, az újdonság, a szokatlanság – leginkább e három elegye.

Az autisták a másként gondolkodás foglyai, mert csak másként tudnak gondolkodni, és ezzel többé-kevésbé a társadalom peremére kerülnek. A kiállításon ezért a végletekig kiélezve jelenik meg a modern művészetet illető általános kérdés, hogy az alkotó szándéka vagy a befogadó interpretációja a hiteles? Érzékelni véljük a rajzok szépségét, de azt is tudjuk, hogy az alkotónak nem ez, hanem valami egészen más volt a fontos. Mi viszont csak ezt látjuk.

Távolabbról az egész *A konkrét birodalma*-projekt is egy műalkotás, empátiatréning és szolidaritás-gyakorlat, mert egy egyre inkább autisztikus jeleket mutató (önző, fogyasztói szellemű, szolidaritást nem ismerő) társadalom tagjaiként a saját érzéketlenségünkkel, önmagunkba zártágunkkal állít szembe minket. Befogadóként ugyanis meg kell emésztelnünk, hogy ezekkel a művekkel szemben magunkra vagyunk utalva, nem tudjuk azt tenni, amit a műalkotások befogadásakor általában szoktunk, megértésükben nem tudunk mire támaszkodni.

Érdekes módon az *art world*-ben debütáló fiatal művészek (az úgynevezett *young art*) izgalma is ebben a referencia-méretességben keresendő: nekünk kell megítélni. Az autista alkotók ebből a szempontból örökös fiatal művészek.